

РЕШЕНИЕ

№ 85

гр. Търговище, 18.09.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ТЪРГОВИЩЕ в публично заседание на единадесети септември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: МАРИАНА Н. ИВАНОВА
Членове: БИСЕРА Б. МАКСИМОВА
БОРЯНА СТ. П.А

при участието на секретаря АНАТОЛИЯ Д. АТАНАСОВА
като разглежда докладваното от МАРИАНА Н. ИВАНОВА Въззивно гражданско дело № 20233500500157 по описа за 2023 година

Производството е по чл. 258 и сл.от ГПК.

Делото е образувано по въззивна жалба на „ТИ БИ АЙ БАНК“ ЕАД, чрез пълномощник юриск. С. С., срещу решение № 224/09.05.2023 г., постановено по гр. д. № 1205/2022 г. по описа на Районен съд – Търговище.

С обжалваното решение съдът е ОТХВЪРЛИЛ предявените от “ТИ БИ АЙ БАНК” ЕАД, ЕИК 131134023, гр. София- 1421, ул. “Димитър Хаджикоцев” № 52-54, представлявано от АЛ. Ч. Д. и Н. Г. С. - изпълнителни директори, срещу Д. В. С. с ЕГН *****, с настоящ адрес: гр. *****,бул. „*****“ № ****, вх. ****, ет.****, ап.****, искове по чл.422 ГПК във вр. с чл.79, ал.1 и чл. 86 от ЗЗД, за установяване дължимостта на следните суми: 3 518.03 лв. (три хиляди петстотин и осемнадесет лева и 03 ст.) - главница; ведно със законната лихва от подаване на заявлението - 27.05.2022г. до окончателното изплащане на задължение; 529.83 лв. (петстотин двадесет и девет лева и 83 ст.) - договорна възнаградителна лихва от 15.07.2019г. до 15.04.2022г. ; 956.39 лв. (деветстотин петдесет и шест лева и 39 ст.) - обезщетение за забава от 15.07.2019г. до 11.05.2022г. , както и

сумата от 100.09 лв. (сто лева и 09 ст.), представляваща разноски по делото за държавна такса и 50 лв. (петдесет лева) - юрисконсултско възнаграждение, на осн. чл.78 ал.1 и ал.8 ГПК, във връзка с което в полза на ищеца е издадена Заповед по чл.417 от ГПК № 407/06.07.2022г. и изпълнителен лист по ч.гр.д. № 847 по описа за 2022г. на РС Търговище, като НЕОСНОВАТЕЛНИ. Присъдени са разноски.

Считайки решението за неправилно, като постановено в нарушение на материалния закон, въззивникът моли за отмяната му и уважаване на предявените установителни иски по чл. 422 от ГПК. В условията на евентуалност, ако съдът приеме договора за унищожаем и прогласи неговата недействителност, на основание чл. 58 от ЗЗД, във вр. чл. 55 от ЗЗД, във вр. 34 от ЗЗД моли ответникът да бъде осъден да върне сумата, с която се е обогатил в размер на 3300.00 лв. (продажната цена на стоката). Претендира разноски.

Излага следните основни съображения: При безспорно установеното по делото, че ответницата е получила стоката, заплатена съгласно сключения ДПК, за да отхвърли предявените иски, съдът се е позовал на оспорената от ищеца, като позоваваща се на предположения и догадки съдебноприхиатрична експертиза, при положение, че към датата на сключване на ДПК (13.04.2019г.) вещото лице не е познавало ответницата, при изготвянето на експертизата не се е срещало с ответницата, а е ползвало само представените епикризи и медицинска документация, че от датата на сключване на договора до датата на хоспитализация на ответницата има разлика от 10 дни, период достатъчен да настъпи събитие, което да отключи заболяването на лицето, не е съобразен и фактът, че по това време ответницата е работила на трудов договор в детска градина като портиер, освен това ответницата не е поставена под запрещение и е дееспособно лице по българското законодателство. В случаите на чл. 31, ал. 1 от ЗЗД е необходимо това състояние на лицето да е било налице към момента на извършване на сделката. Първоинстанционният съд не е съобразил задължителната съдебна практика в Тълкователно решение № 5/2020 на ВКС и е следвало да присъди на ищеца само чистата сума в размер на 3300.00 лева по договора за кредит, който е обявен за унищожаем на основание чл.31, ал.1 от ЗЗД.

В срока по чл. 263, ал. 1 от ГПК е постъпил писмен отговор от въззиваемата страна, чрез пълномощник адв. П. Н., ТАК, със становище за неоснователност на въззивната жалба. Изложени са съображения, че обжалваното решение е постановено изцяло въз основа на събраните по делото доказателства и техния анализ, като никъде в приетата СПЕ няма „предположения и догадки“, както сочи въззивникът. Вещото лице е извършило личен преглед на ответницата, обсъдено е състоянието ѝ към датата на сключване на ДПК, с подробни пояснения, заключението на вещото лице е подкрепено и от показанията на двамата свидетел, и това е обсъдено в решението на съда. Налага се извода, че макар и дееспособна, към датата на сключване на договора (13.04.2019 г.) ответницата е била в тежък психотичен епизод и не е разбирала свойството и значението на извършеното от нея, както и не е можела да ръководи постъпките си, поради което е налице хипотезата на чл.31, ал. 1 от ЗЗД. Въззиваемата моли постановеното решение, като правилно, да бъде оставено в сила, а жалбата отхвърлена като неоснователна, ведно с последиците за разноските.

В с.з. въззивникът не се явява, не се представлява. За въззиваемата страна се явява адв. П. Н., която поддържа отговора и искането за разноски.

Решението е валидно и допустимо.

Въззивната жалба е допустима, но неоснователна.

След преценка на представените по делото доказателства, доводите и възраженията на страните в производството, в съответствие с правомощията си по чл. 269 ГПК, съдът съобрази следното:

Предявеният иск по чл. 422, ал. 1 от ГПК за установяване съществуването на вземане за сумата в общ размер 5 004.25 лв. е обоснован с твърденията на ищеца, че на 13.04.2019 г. е сключил с Д. В. С. ДПК № *****, по който е изпълнил задължението си да предостави на ответницата кредит в размер на 3300 лв., преведени по сметката на продавача на стоката, избрана от потребителя по фактура № 01000002887/15.04.2019 г., за заплащане на продажната ѝ цена, като към отпуснатия кредит се включва и едноктранта такса за оценка на риска в размер на 396.00 лв., дължима в деня на подписване на договора за кредит, финансира се от кредитора и се възстановява от потребителя с дължимите месечни вноски, съгласно погасителен план. Договор № ***** е изцяло падежил към момента

на входиране на заявлението по чл. 417 от ГПК, като задължението на Д. В. С. към „ТИ БИ АЙ Банк” ЕАД, по Договора, е в размер на 5004.25 лв. (3518.03 лв.- главница и 529.83 лв. договорна лихва). Отделно от това, съгласно чл. 9, ал. 4 от Договора за потребителски кредит, ответницата дължала и обезщетение за забава (лихва за просрочие), което към 11.05.2022 г. е в размер на 956.39 лв. Поради неплащане от страна на ответницата, ищецът заявил своята претенция в заповедното производство по ч.гр.д. № 847/2022г. по описа на РС – Търговище, снабдил се със заповед по чл. 417 ГПК, възразена в срок от ответницата, обусловило предявяване на настоящия установителен иск.

С писмен отговор по реда и в срока по чл. 131, ал. 1 от ГПК, ответницата е оспорила иска с възражение за недължимост на исковата сума, поради това, че към датата на сключване на договора 13.04.2019г. , макар и дееспособна, не е могла да разбира свойството и значението на действията си и да ги ръководи, поради заболяването ѝ с диагноза „ шизофрения-параноидна форма халюцинаторно-параноиден синдром, препястващо формирането на правно-валидна воля, обуславящо унищожаемост на договора за кредит. Десет дни след подписване на договора е постъпила в психиатрично отделение с посочената диагноза, изписана на 26.06.2019г. Въпреки направените опити, чрез настоящия ѝ процесуален представител за уреждане на спора извънсъдебно – при готовност на ответницата да върне закупените с кредита вещи, до такова споразумение не се е стигнало.

След преценка на събраните по делото доказателства, въззивният съд прие за установено следното:

По заявление на ищеца, по което е образувано ч.гр.д.№ 847/2022 г. по описа на Районен съд – Търговище, е издадена Заповед № 407/06.07.2022 Г. по реда на чл.417 от ГПК, съгласно която ответницата Д. В. С., ЕГН *****, с настоящ адрес: гр. *****,бул. „*****“ № ****, вх.****, ет.****, ап.**** е осъдена ДА ЗАПЛАТИ на кредитора - “ТИ БИ АЙ БАНК” ЕАД, ЕИК 131134023, гр. София- 1421, ул. “Димитър Хаджикоцев” № 52-54, представлявано от АЛ. Ч. Д. и Н. Г. С. - изпълнителни директори, чрез пълномощник - юрк. Й. Т. Т., сумите, както следва: 3518.03 лв. (три хиляди петстотин и осемнадесет лева и 03 ст.) - главница.; ведно със законната лихва от подаване на заявлението - 27.05.2022г. до окончателното изплащане на

задължение; 529.83 лв. (петстотин двадесет и девет лева и 83 ст.) - договорна възнаградителна лихва от 15.07.2019г. до 15.04.2022г. ; 956.39 лв. (деветстотин петдесет и шест лева и 39 ст.) - обезщетение за забава от 15.07.2019г. до 11.05.2022г. , както и сумата от 100.09 лв. (сто лева и 09 ст.), представляваща разноски по делото за държавна такса и 50 лв. (петдесет лева) – юриск. възнаграждение, на осн. чл.78, ал.1 и ал. 8 от ГПК. Заповедта е възразена в срок, като ищецът е предявил настоящия установителен иск в срока, указан му от заповедния съд.

Претендираното от ищезца вземане произтича от Договор за потребителски кредит № ***** (л.6 – 12) за закупуване на стоки, сключен между ищеца, чрез кредитния посредник ВЕЛМАКС ЛУКС ЕООД (търговски обект ВЕЛМАКС ЛУКС ЕООД, гр. Пловдив) и ответницата на 13.04.2019 г., по силата на който ищецът е предоставил в заем на ответницата сумата от 3300 лв. за срок до 15.04.2022 г. за заплащане на продажната ѝ цена. Кредитният е превел конкретната част от средствата по кредита, в размер на 3300.00 лв. на Продавача на стоката по фактура № 0100002887/15.04.2019г. - Велмакс Лукс ЕООД, Към отпуснатия кредит се включва еднократна такса за оценка на риска, в размер на 396.00 лв., дължима в деня на подписване на договора за кредит, която се финансира от Кредитора и се възстановява от Потребителя с дължимите месечни вноски съгласно погасителния план предвид заявеното му желание в искането - декларация. Общото крайно задължение по Договора (чл.10 от Договора) възлиза на 4285.98 лв., която сума е разсрочена, съгласно погасителния план описан в чл. 11.2 от Договора, на 36 погасителни месечни вноски - 35 по 119.06 лв., ведно с последна, изравнителна в размер на 118.88 лв. Така предоставената сума с уговореното възнаграждение, кредитополучателя има задължение да върне на месечни вноски, всяка включваща главница и договорна лихва. Уговореното между страните възнаграждение се състои от договорна лихва (чл. 9, ал.1 и ал.2 от Договора) в размер на 9.88 % от остатъчния размер на главницата по кредита.

Ответната страна признава, че е получила стоките и не оспорва размерът на кредита. Във връзка с направеното възражение, че ДПК е унищожено, по делото са ангажирани писмени и гласни доказателства.

От показанията на св. Т. Г. (зълва на ответницата) се установява, че признаците, че ответницата не е добре се проявили преди около 3-4 години, в

края на 2018 г. – С. тръгнала да иска пари от близки, защото трябвало да си купи телевизор – нещо много необичайно за нея. Ответницата започнала да става много емоционална, за всяко нещо реагирала много бурно, с прояви, които подсказвали, че нещо не е наред. Купувала много вещи - дрехи, саксии със цветя - около 30 саксии, обувки по 5-6 чифта от един вид, и тъй като нямат пари свидетелката се зачудила откъде взима пари. Разбрала от брат си, че тя взима пари назаем - от познати, непознати, всеки се подлъгвал и давал по 30-40 лв. В един момент започнала да говори, че тя е бог, че тя командва света, че всички я слушат и щяло да става това, което тя каже. Свидетелката заявява, че помни датата 13.04., защото съпругът ѝ имал рожден ден тогава и решили да почерпят. Д. се похвалила, че са ѝ дали прахосмукачка, понеже била изчистила цялото помещение на някакво събитие, където ходила. Тогава разбрали и за кредита. Дъщеря ѝ успяла да я убеди за няколко дни да се лекува. До този момент ответницата казвала, че нищо ѝ няма. Била онкологично болна и работела по разни програми - като охрана в една Детска градина, като там също започнала да прави големи бели. Семейството на ответницата едва свързвало двата края, било подпомагано финансово от свидетелката и децата ѝ. Ответницата получавала по банков път минимална заплата.

От показанията на св. Е. С. (съпруг на ответницата) е установено, че един ден, прибирайки се след работа, видял в дома им два кашона - прахосмукачка и стол. Когато се прибрала Д. обяснила, че тези два продукта ѝ ги дали като награда, че е помагала *там*. Твърди, че тя не е разбрала въобще какво е подписала. Породили се съмнения тогава, защото нямали никакви пари. На другия ден прочел документите и установил, че това не е подарък, а някакъв кредит. Твърди, че в този момент съпругата му не била в добро психическо състояние. В края на 2018 година започнала да проявява симптоми на това състояние. Имала раково заболяване и получавала пенсия, като всичките пари си ги харчела за дрехи, цветя, обувки т.е. ненужни работи. Заеми е взимала от хората, но по 20-30-50 лева. Правела се на Бог, твърдяла, че тя е избраницата и ще оправи всичко. На 15-ти или 16-ти, тъй като дъщеря им - също психично болна, я е завела на лекар, тъй като Д. се е съгласила. Останала в болницата два месеца. Сега ходела периодично на прегледи. През 2019 година Д. работела като портиер в Детска градина и получавала заплата си по банков път. Това с кредита и прахосмукачката бил „най-големият

случай“ и така разбрали, че ответницата има сериозни психически проблеми.

От приложената медицинска документация и приетата съдебно-психиатрична експертиза се установява по безпорен начин, че ответницата страда от сериозно и тежко протичащо психично заболяване - Параноидна шизофрения с непрекъснат ход на протичане, като още първата ѝ хоспитализация 23.04.2019 г. е с остър психотичен епизод, където е визирано, че от месец е с недооценъчно поведение, с улеснени контакти, психотично ангажирана; психотичен епизод, който ѝ нарушава психичната годност; не разбира свойството и значението на извършеното; не може да ръководи действията и постъпките си. Психозата ѝ придобива хроничен ход на протичане с формирана шизофренна промяна, с грубо нарушено личностово функциониране. Към състоянието и поведението си не е имала критично отношение и тези болестни симптоми изцяло са определяли поведението ѝ. Това състояние изцяло покрива критериите за “продължително разстройство на съзнанието” и не ѝ позволява да разбира и ръководи постъпките си. От поясненията, дадени от медицинския експерт в с.з., се установява, че в продължение на един месец, преди дата 23.04.2019 г. ответницата е посещавала друг лекар в амбулаторията, и не се е съгласявала на доброволно лечение. На 23.04. с полиция е доведена в спешно отделение и тогава започва едно контратирано протичане и лечение на самата психоза с много дълъг период. В рамките на тази година не е постигната ремисия и многократно е хоспитализирана в женско отделение. Самата психоза е с един непрекъснат ход на протичане. Вече при активното наблюдение в последващите години със сформирана промяна шизофрения. Предимно негативна симптоматика, без засягане на кондицията. Според вещото лице психотичният проблем при ответницата е от края на 2018 г., когато тя е с недооценъчно поведение, несъответна, с никеломадни налудности за повишени възможности, с улеснени контакти с непознати хора, лесно манипулирана.

Предвид така установеното, съдът намира, че към датата на подписване на процесния ДПК - 13.04.2019 г., ответницата, макар и дееспособна, не е могла да разбира и да ръководи постъпките си, поради което и на основание чл. 31, ал. 1 ЗЗД, договорът е унищожаван, съответно не е могъл да породи исканите правни последици, обуславящо отхвърляне на предявените искиви претенции.

За да обоснове този извод съдът изцяло кредитира заключението на вещото лице д-р К. С., притежаващо необходимата за случая компетентност. Както от изготвената експертиза, така и от разпита на експерта в с.з. е видно, че заключението е подробно обосновано, вещото лице е проследило наличната медицинска документация, според която заболяването на ответницата и личностовата ѝ промяна, са установени още към 2018г., т.е. преди подписването на процесния договор за потребителски кредит от 13.04.2019 г. Заключението се основава на професионални знания и опит и на обективни медицински данни за здравословното състояние на ответницата. Съдът дава вяра на показанията и на двамата разпитани свидетели, въпреки евентуалната тяхна заинтересованост, поради което ги анализира, съобразно разпоредбата на чл. 172 от ГПК, като последователни и съответни на представените писмени доказателства, и на заключението на СПЕ, още повече, че и двамата свидетели, като хора от най-близкия ѝ кръг, имат непосредствени впечатления, съответни на развитието на заболяването на ответницата. Показателно в случая е и обстоятелството, че ситуацията с „покупката“ на вещите, е повторение на други подобни такива прояви във времето преди сключването на процесния ДПК, към които обаче ответницата не се е отнасяла критично и както св. Т. Генчева е „обобщила“ случаят с подписването на ДПК за въпросната покупка (на перяща прахосмукачка, четка и масажор – описани във ф-ра № 010003887): *„Купувала е преди да се случи това голямото и да влезе в психиатрията“*, както и определението на съпруга на ответницата св. С. – *„това беше най-големият случай и така разбрахме“*.

Неоснователно в тази насока е оплакването в жалбата, че заключението на СПЕ се основава *„единствено и само на предположения и догадки“*. Както бе посочено по-горе вещото лице е съобщило наличната медицинска документация, отразеното в нея относно началния период на психиатричното заболяване и неговите прояви. Заключенията на експерта се базират и на непосредственото възприятие от поведението на ответницата при извършения личен преглед и анализа на това поведение, въз основа на дългогодишната лекарска практика на д-р С., като фактът, че в.л. не е познавао познавало ответницата към 13.04.19 г., не опровергава експертността и обосноваността на СПЕ. Само в сферата на предположенията е и „хвърленото“ в жалбата възражение, че в 10-дневния период между сключване на ДПК и

хоспитализацията на ищцата би могло да са се случили различни събития, които да доведат до отключване на заболяването ѝ. Данни за такива събития/случки не се установяват от събраните по делото доказателства.

Районният съд е достигнал до същия краен резултат, поради което и решението му следва да бъде потвърдено като правилно и законосъобразно.

Неоснователно е оплакването в жалбата, че не са съобразени постановките на ТР № 5/2020 от 30.05.22 г. по тълк.д. № 5/2020г. на ОСГТК на ВКС, като не била присъдена главницата по кредита, а искът е изцяло отхвърлен. Поставеният въпрос, на който е отговорено с тълкувателното решение е по въпроса нищожен поради липса на съгласие или унищожаем е договорът, сключен от дееспособно лице, ако то при сключването му е било в състояние на трайна неспособност да разбира и да ръководи действията си“, какъвто спор в настоящото производство не е налице. Доколкото срещу предоставения кредит, преведен по сметка на кредитния посредник „Велмакс Лукс“, в същото време и като фирма, предлагаща свои продукти, ответницата е получила/“закупила“ вещите по ф-ра № 010003887/15.04.2019 г. (л. 12), предвид унищожаемостта на ДПК тези вещи подлежат на връщане. Следва да се съобрази и предмета на делото – установителен иск по чл. 422, ал. 1 от ГПК.

С оглед неоснователността на жалбата, основателно е искането на въззиваемата страна за присъждане на разноски в размер 800 лв. - адв.възнаграждение, за което са представени доказателства.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 224/09.05.2023 г., постановено по гр. д. № 1205/2022 г. по описа на Районен съд – Търговище, като правилно и законосъобразно – **на осн.чл. 271 от ГПК.**

ОСЪЖДА “ТИ БИ АЙ БАНК” ЕАД, ЕИК 131134023, гр. София- 1421, ул. “Димитър Хаджикоцев” № 52-54, представлявано от АЛ. Ч. Д. и Н. Г. С. - изпълнителни директори, да заплати на Д. В. С. с ЕГН *****, с настоящ адрес: гр. *****, бул. „*****“ № *****, вх.*****, ет.*****, ап.*****, сумата от 800 (осемстотин) лв. разноски за адв.възнаграждение във въззивното

производство - **на осн. чл. 78, ал. 3 от ГПК.**

РЕШЕНИЕТО може да бъде обжалвано пред Върховен касационен съд на Република България в едномесечен срок от връчването му на страните на основанията по чл. 280 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____